

LATVIJAS 2018. GADA KLIENTU MAKSĀJUMU STATISTIKA

Latvijā 2018. gadā kopumā veikti 487.3 milj. bezskaidrās naudas maksājumu 203.0 mljrd. eiro apjomā (t.i., vidēji dienā vairāk nekā 1.3 milj. maksājumu 556.2 milj. eiro apjomā). 2018. gadā tika veikta būtiska finanšu sektora pārveide, stimulējot aktīvu vēršanos pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, tāpēc bezskaidrās naudas maksājumu kopapjoms salīdzinājumā ar 2017. gadu samazinājās par 18.2% (līdz 203.0 mljrd. eiro). Vienlaikus bezskaidrās naudas maksājumu skaits turpināja vienmērīgi augt (kāpums – 10.4%). 2018. gadā visbiežāk lietotie bezskaidrās naudas maksājumi bija karšu maksājumi un klientu kredīta pārvedumi (attiecīgi 63.8% un 36.0% no kopējā bezskaidrās naudas maksājumu skaita). Lai nodrošinātu karšu maksājumu veikšanu un maksājumu karšu izmantošanu, 2018. gada beigās Latvijā bija izdoti 2.2 milj. maksājumu karšu. Iedzīvotājiem bija pieejami 42.7 tūkst. karšu pieņemšanas vietu termināļu (POS) un 993 bankomāti. 2018. gada beigās bija 3.6 milj. klientu norēķinu kontu.

Latvijas Banka ir apkopojusi datus par 2018. gadā Latvijā maksājumu pakalpojumu sniedzēju¹ klientu izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem – maksājumiem, maksājumu kartēm un karšu pieņemšanas vietām.

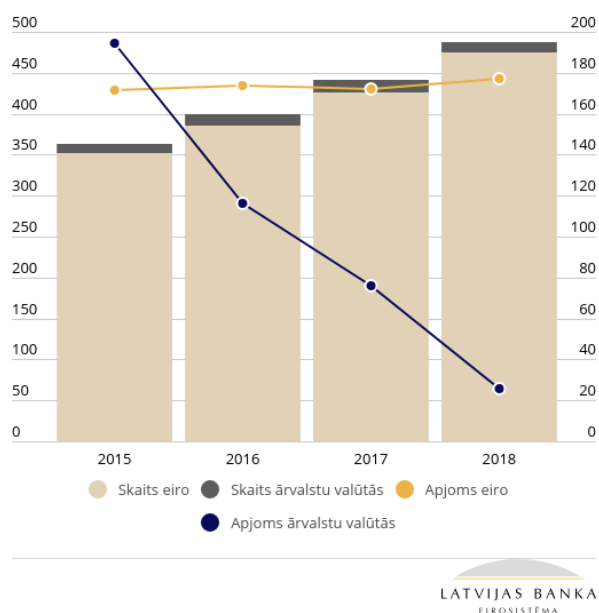
2018. gadā turpinājās klientu bezskaidrās naudas maksājumu kopskaita pieauguma tendence, un salīdzinājumā ar 2017. gadu tas palielinājās par 10.4% (līdz 487.3 milj.), turpretī kopapjoms samazinājās par 18.2% (līdz 203.0 mljrd. eiro), un to galvenokārt noteica klientu pārrobežu maksājumu uz trešām ārvalstīm ārvalstu valūtās sarukums.

Kopējo ārvalstu valūtās veikto klientu maksājumu apjoma samazinājumu par 66.0% (sk. 1. att.) galvenokārt noteica kredīta pārvedumu ārvalstu valūtā apjoma samazinājums, (iekšzemē – par 72.6%, uz ārvalstīm – par 63.1%). Šīs pārmaiņas 2018. gadā bija saistītas ar būtisku finanšu sektora pārveidi, Latvijas kredītiestāžu īstenotajiem risku mazināšanas pasākumiem, klientu bāzes pārstrukturēšanas politiku un uzņēmējdarbības mērķu maiņu. Tāpēc ne vien samazinājās klientu maksājumu ārvalstu valūtā skaits un apjoms, bet daļa kredītiestāžu, pārskatot klientu bāzi, slēdza klientu kontus, attiecīgi samazinoties arī maksājumu karšu skaitam. Klientu veikto maksājumu skaits un apjoms eiro 2018. gadā pieauga attiecīgi par 11.3% un par 2.9%. Šāda pozitīva tendence bija vērojama gan klientu kredīta pārvedumiem, gan karšu maksājumiem.

1. attēls

¹ Datus sniedza 14 Latvijā reģistrētas kredītiestādes, sešas citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijā, trīs licencētas elektroniskās naudas iestādes, trīs licencētas maksājumu iestādes un viena citā valstī licencētas maksājumu iestādes filiāle, Latvijas Banka un Valsts kase, kā arī VAS "Latvijas Pasts".

Klientu maksājumi (skaits – milj., apjoms – mljrd. eiro)

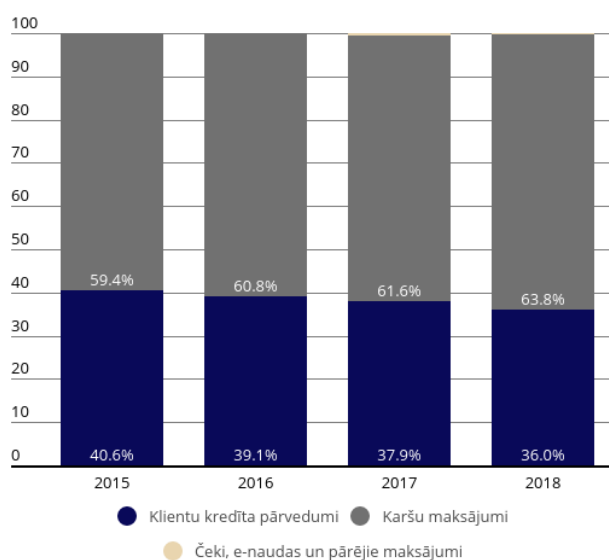

Kredītiestādes, e-naudas iestādes un maksājumu iestādes apstrādāja lielāko daļu no klientu maksājumiem – 96.0% (467.7 milj.) skaita ziņā un 86.3% (175.2 mljrd. eiro) apjoma ziņā –, bet pārējos maksājumus apstrādāja Valsts kase, VAS "Latvijas Pasts" un Latvijas Banka.

Skaita ziņā visvairāk lietotie bezskaidrās naudas maksāšanas līdzekļi 2018. gadā bija karšu maksājumi un klientu kredīta pārvedumi (attiecīgi 63.8% un 36.0%; sk. 2. att.). Pārējos maksāšanas līdzekļus, t.sk. e-naudu, iedzīvotāji lietoja samērā maz.

2. attēls

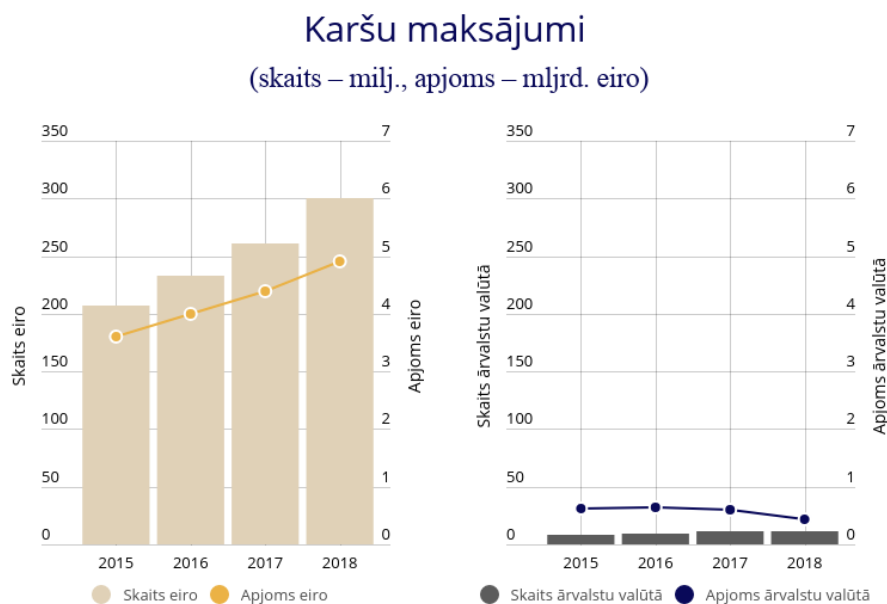
Maksāšanas līdzekļu skaita struktūra

Karšu maksājumi

2018. gadā bija veikti 311.0 milj. karšu maksājumu 5.4 mljrd. eiro kopapjomā (vidēji dienā 852.1 tūkst. maksājumu 14.7 milj. eiro apjomā). Salīdzinājumā ar 2017. gadu karšu maksājumu skaits pieauga par 14.4% un to apjoms – par 6.7%. Karšu maksājumu skaits un apjoms eiro palielinājās attiecīgi par 14.9% un 11.6% (sk. 3. att.), turpretī ārvalstu valūtās veikto karšu maksājumu skaits pieauga tikai nedaudz (par 0.6%), bet apjoms saruka par 28.6%.

3. attēls

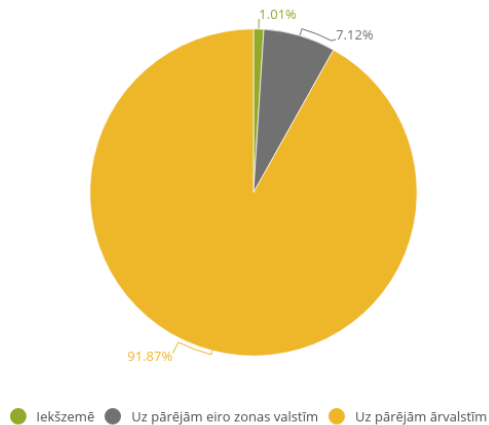

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

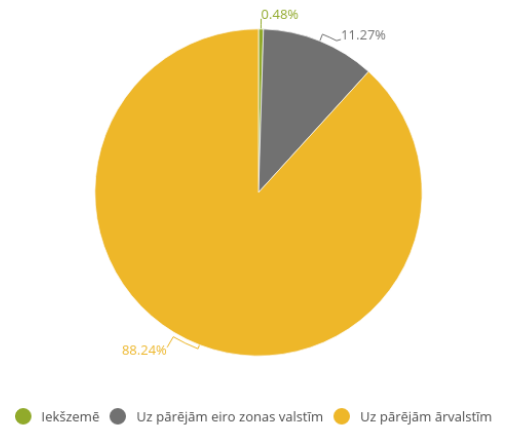
No kopējā klientu veikto karšu maksājumu skaita tikai 3.5% maksājumu skaita ziņā un 8.1% apjoma ziņā 2018. gadā tika veikti ārvalstu valūtās; no tiem lielākā daļa maksājumu tika veikta uz pārējām ārvalstīm (sk. 4. att.).

4. attēls

Karšu maksājumu struktūra skaita ziņā
(maksājumi ārvalstu valūtā)

Karšu maksājumu struktūra apjoma ziņā
(maksājumi ārvalstu valūtā)

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

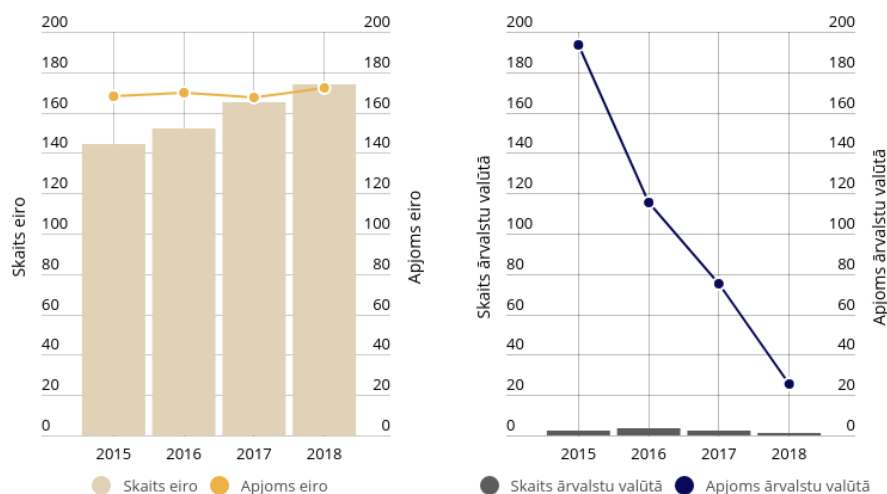
Iedzīvotāji izmantoja maksājumu kartes, gan iepērkoties klātienē tirdzniecības vietās (91.3% no karšu maksājumiem skaita ziņā un 84.0% apjoma ziņā), gan veica karšu maksājumus attālināti, norēķinoties ar maksājumu karti internetā. Lai gan internetā ar Latvijā izdotām maksājumu kartēm veikto norēķinu īpatsvars bija neliels, tomēr tas turpināja augt (gada kāpums – 25.6%).

Kredīta pārvedumi

No visiem izmantotajiem bezskaidrās naudas maksāšanas līdzekļiem 2018. gadā 36.0% (175.4 milj.) maksājumu bija klientu kredīta pārvedumi, un to apjoms bija 197.4 mljrd. eiro (vidēji dienā 480.6 tūkst. maksājumu 540.8 milj. eiro apjomā). Salīdzinājumā ar 2017. gadu klientu kredīta pārvedumu skaits pieauga par 4.8%, bet to apjoms samazinājās par 18.6% (sk. 5. att.), un to galvenokārt ietekmēja klientu kredīta pārvedumu uz trešām ārvalstīm apjoma sarukums par 42.0% (sk. arī sadaļu *Klientu nosūtītie un saņemtie pārrobežu maksājumi*). Jāatzīmē, ka kredīta pārvedumu skaits un apjoms ārvalstu valūtā samazinājās attiecīgi par 47.2% un 66.4%, savukārt kredīta pārvedumu skaits un apjoms eiro 2018. gadā turpināja palielināties (attiecīgi par 5.5% un 2.7%).

5. attēls

Kredīta pārvedumi (skaits – milj., apjoms – mljrd. eiro)

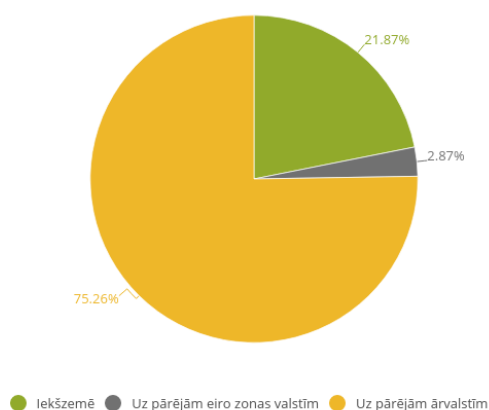
LĀTVIJAS BANKA
EIKOSISTĒMA

Nākotnē liels kredīta pārvedumu apjoma kritums nav gaidāms, jo to apjoms ārvalstu valūtās jau samazinājies līdz minimumam, savukārt kredīta pārvedumu apjoms eiro turpina mēreni augt.

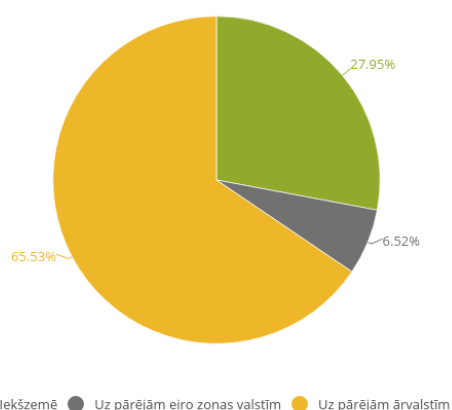
No kopējā klientu veikto kredīta pārvedumu skaita tikai 0.7% maksājumu skaita ziņā un 12.8% apjoma ziņā 2018. gadā tika veikti ārvalstu valūtās; no tiem lielākā daļa maksājumu tika veikti uz pārējām ārvalstīm (sk. 6. att.).

6. attēls

Kredīta pārvedumu struktūra skaita ziņā
(maksājumi ārvalstu valūtā)

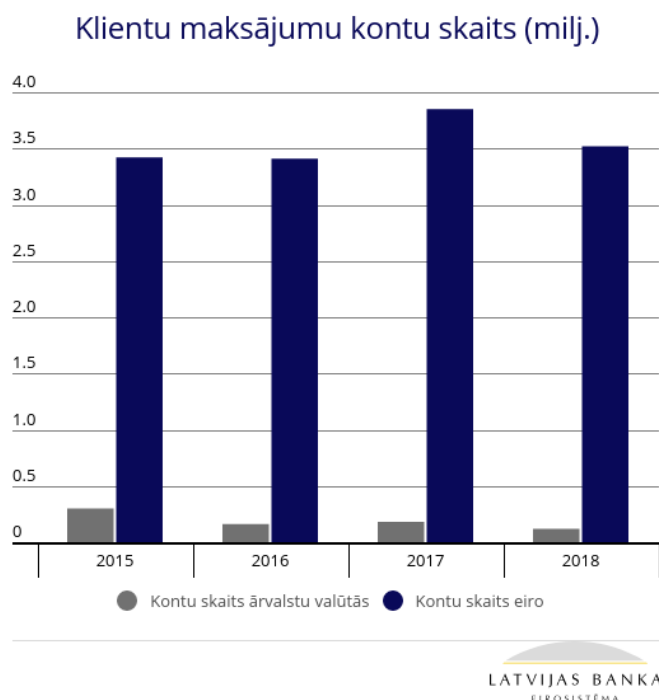
Kredīta pārvedumu struktūra apjoma ziņā
(maksājumi ārvalstu valūtā)

LĀTVIJAS BANKA
EIKOSISTĒMA

LĀTVIJAS BANKA
EIKOSISTĒMA

2018. gada beigās Latvijā kopā bija 3.6 milj. klientu norēķinu kontu (3.5 milj. norēķinu kontu norēķiniem eiro un 0.1 milj. norēķinu kontu norēķiniem ārvalstu valūtās; sk. 7. att.).

Salīdzinājumā ar 2017. gada beigām klientu norēķinu kontu skaits 2018. gadā saistībā ar klientu bāzes pārmaiņām un arī atsevišķu iestāžu veikto neaktīvo kontu slēgšanu samazinājās par 4.0%. Vidēji uz vienu Latvijas iedzīvotāju 2018. gada beigās bija atvērti 1.9 norēķinu konti.

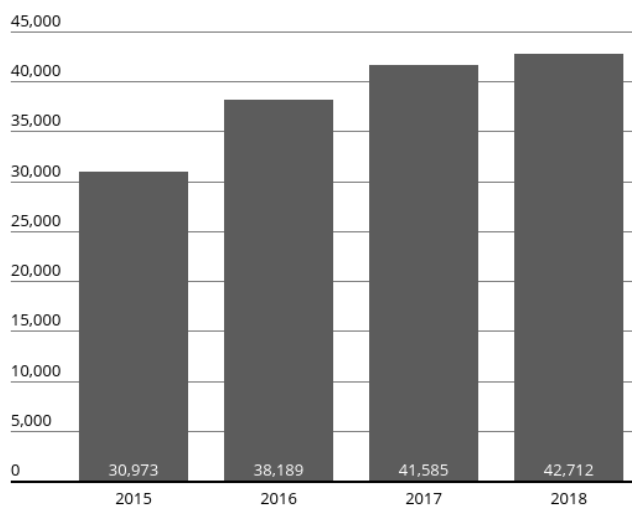
Kredītiestāžu klientu politikas pārmaiņas izraisīja arī nelielu maksājumu karšu skaita samazinājumu, un 2018. gada beigās izdoto maksājumu karšu skaits salīdzinājumā ar 2017. gada beigām saruka par 2.7% (līdz 2.2 milj.). 2018. gada beigās vidēji uz vienu iedzīvotāju bija 1.2 maksājumu kartes.

Maksājumu kartei var būt viena vai vairākas funkcijas, un, ja tai ir vairākas funkcijas, tā tiek uzskaitīta attiecīgi pie katras funkcijas. No maksājumu karšu kopskaita 88.0% (2.0 milj.) bija maksājumu kartes ar debeta funkciju, kas ļauj norēķināties ar klienta naudas līdzekļiem, un 13.4% (301.8 tūkst.) – maksājumus kartes ar kredīta funkciju, kas ļauj norēķināties ar kredītiestādes piešķirtā kredīta līdzekļiem.

2018. gada beigās Latvijā bija 42.7 tūkst. karšu pieņemšanas vietu termināļu (POS; par 2.7% vairāk nekā 2017. gada beigās; sk. 8. att.) jeb 22.1 tūkst. POS uz 1 milj. iedzīvotāju (2017. gada beigās – 21.3 tūkst. uz 1 milj. iedzīvotāju). Paplašinot karšu maksājumiem pieejamo infrastruktūru (palielinot POS skaitu Latvijā), kredītiestādes ciešā sadarbībā ar tirgotājiem turpināja pilnveidot karšu maksājumu pakalpojumus, lai veicinātu turpmāku pāreju uz bezskaidrās naudas maksājumu biežāku izmantošanu.

Virtuālo POS (internetā pieejamas karšu pieņemšanas vietas), kas dod iedzīvotājiem iespēju iegādāties preces un pakalpojumus internetā, skaits 2018. gada laikā samazinājās par 11.9% (līdz 6.1 tūkst.). Dinamiku noteica kredītiestāžu klientu politikas pārmaiņas, tām atsakoties no riskantiem ārvalstu klientiem, kā arī neaktīvo e-komercijas līgumu darbības pārtraukšana.

Karšu pieņemšanas vietu termināļu (POS) skaits

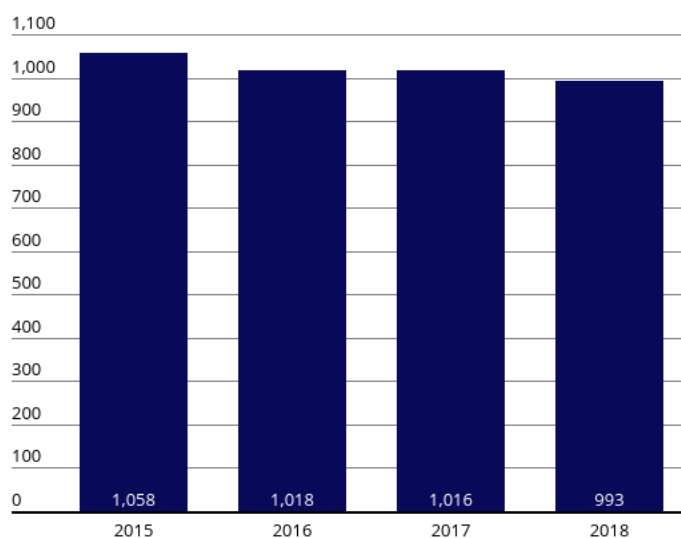

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Bankomātu skaits 2018. gada beigās salīdzinājumā ar 2017. gada beigām, lielākoties atsakoties no novecojušu bankomātu izmantošanas, samazinājās par 30 bankomātiem jeb 2.3% (līdz 993 bankomātiem; sk. 9. att.). Tādējādi Latvijā bija 513 bankomātu uz 1 milj. iedzīvotāju (2017. gada beigās – 521 bankomāts uz 1 milj. iedzīvotājiem). Tomēr šī optimizācija nav būtiski ietekmējusi skaidrās naudas iemaksu un izmaksu darījumus bankomātos. Skaidrās naudas iemaksu skaits vietējos bankomātos ar Latvijā izdotām maksājumu kartēm pieauga par 0.6%, bet apjoms – par 2.6%. Savukārt skaidrās naudas izmaksu skaits nedaudz samazinājās (par 2.8%), bet apjoms pieauga (par 6.3%).

9. attēls

Bankomātu skaits

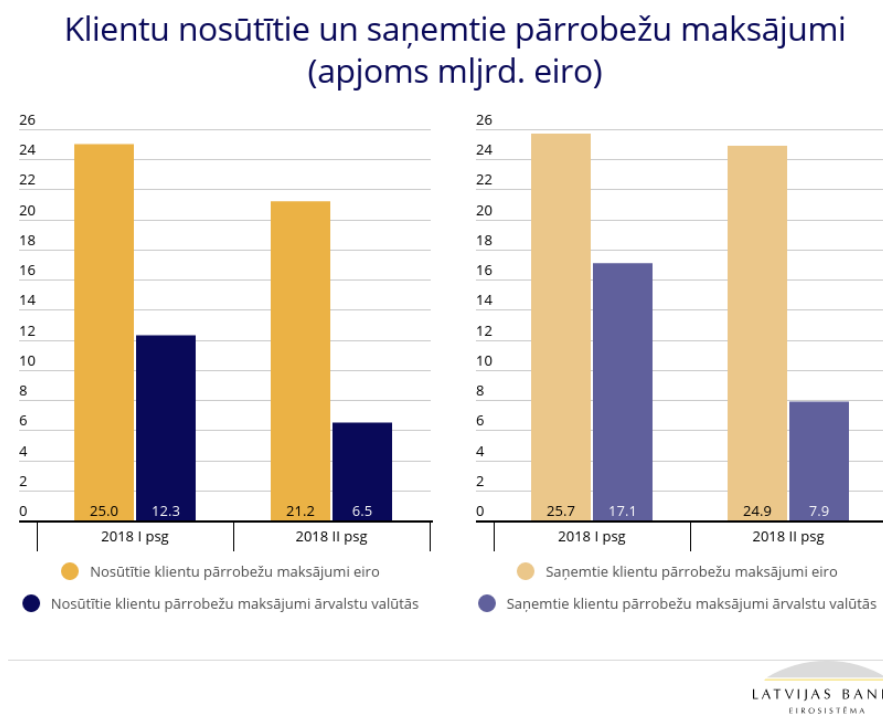
LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Klientu nosūtītie un saņemtie pārrobežu maksājumi

Finanšu sektora pārveide visvairāk ietekmēja klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu plūsmu: ārvalstu valūtās nosūtīto maksājumu kopapjoms 2018. gada 2. pusgadā salīdzinājumā ar 2018. gada 1. pusgadu samazinājās par 47.2%, bet klientu nosūtīto pārrobežu maksājumu apjoms eiro samazinājās par 15.0% (sk. 10. att.).

Kopumā 2018. gada 2. pusgadā tika nosūtīti klientu pārrobežu maksājumi 27.7 milj. eiro apjomā (par 25.6% mazāk nekā 1. pusgadā).

10. attēls

Kopējais klientu saņemto pārrobežu maksājumu apjoms 2018. gada 2. pusgadā bija 32.8 milj. eiro jeb par 23.3% mazāk nekā 1. pusgadā, un to ietekmēja ārvalstu valūtās saņemto maksājumu apjoma samazināšanās par 53.8%. Saņemto pārrobežu maksājumu apjoms eiro nedaudz (par 3.0%) saruka.

Nosūtīto un saņemto klientu pārrobežu maksājumu dinamika attiecībā pret valsts iekšzemes kopproduktu un salīdzinājumā ar citām valstīm tiks aplūkota augustā, kad Eiropas Centrālā banka būs apkopojusi centrālo banku maksājumu statistiku par 2018. gadu.